

mokslo darbai

ISSN 1392-0448

LIETUVOS ISTORIJOS STUDIJS

10
2002

Lietuvos istorijos studijos

VILNIUS UNIVERSITY

Studies of Lithuanias History

2002
Vol. 10

Research papers

Published since 1992

Vilnius University Publishing House
2002

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Lietuvos istorijos studijos

2002

10 tomas

Mokslo darbai

Leidžiami nuo 1992 metų

Redaktorių kolegija (Editorial Board)

Vyriausiasis redaktorius (Editor-in-Chief)

Prof. habil. dr. *Vygintas Bronius Pšibilskis* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)

Atsakingasis sekretorius (Executive Secretary)

Doc. dr. *Sigitas Jegelevičius* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)

Nariai (Editors):

- Prof. habil. dr. *Juliusz Bardach* – Lenkijos mokslų akademija (Istorija 05H)
Academy of Sciences of Poland (History 05H)
- Prof. dr. *Alfредas Bumblauskas* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)
- Habil. dr. *Sven Ekdahl* – Geteborgo universitetas, Švedija (Istorija 05H)
University of Gothenburg (Göteborg) (History 05H)
- Prof. habil. dr. *Algirdas Gaižutis* – Lietuvos mokslų akademija, Kultūros ir meno
institutas (Filosofija 01H)
Academy of Sciences of Lithuania, Institut of
Culture and Art (Philosophy 01H)
- Prof. habil. dr. *Edvardas Gudavičius* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)
- Prof. habil. dr. *Mečislovas Jučas* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
Vilnius University (History 05H)
- Prof. habil. dr. *Aleksandr Mylnikov* – Rusijos mokslų akademijos Petro Didžiojo
antropologijos ir etnografijos muziejaus
(Kunstkamera) tyrimų institutas (Istorija 05H)
Research Institution of Russia Academy of Sciences
Peter the Great Museum Anthropology and
Ethnography (Kunstkamer) (History 05H)
- Doc. dr. *Edmundas Rimša* – Lietuvos istorijos institutas (Istorija 05H)
Institution of History of Lithuania (History 05H)
- Prof. habil. dr. *Henryk Samsonowicz* – Varšuvos universitetas (Istorija 05H)
Warsaw University, Poland (History 05H)

Redakcijos adresas (Address):

Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas
(Vilnius University Faculty of History)
Universiteto g. 7, LT-2734 Vilnius, Lithuania
El. paštas (e-mail): janina.leoniene@if.vu.lt
<http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/ist-stud/stud.html>

Straipsniai vertinti dviejų recenzentų
The articles were reviewed by two experts

TURINYS

STRAIPSNIAI IR PRANEŠIMAI

<i>Lirija Steponavičienė</i> . Įkaitas LDK teisėje iki Pirmojo Lietuvos Statuto (1529 m.)	9
<i>Ryšard Gaidis</i> . Rusijos bajorijos politinė egzistencija XIX a. antrojoje pusėje–XX a. pradžioje	22
<i>Vytautas Lesčius</i> . Dėl Lietuvos kariuomenės kūrimo ir Nepriklausomybės kovų istoriografijos	34
<i>Virginija Jurėnienė</i> . Visuomenės iniciatyva kuriant Lietuvos universitetą	52
<i>Vladislav B. Sotirovič</i> . Sandraugos <i>Pax Sovietica</i> ribų susidarymas Vidurio ir Pietryčių Europoje: Jugoslavijos komunistų partija ir Sovietų Sąjunga per Antrąjį pasaulinį karą	65

KNYGŲ LENTYNOJE

<i>Algirdas Jakubčionis</i> . Politika parodyta per užsienio reikalų ministrus. Rec.: <i>Леонид Млечин</i> . МИД. Министры иностранных дел. Романтики и циники. Москва, 2001. 669 с.	83
<i>Arūnas Streikus</i> . Rec.: <i>Roger D. Petersen</i> . Resistance and Rebellion: Lessons from Eastern Europe. Cambridge University Press, 2001. 321 p.	89

MOKSLINIS GYVENIMAS

<i>Rimvydas Petrauskas</i> . Konferencija apie viduramžių visuomenę	97
<i>Sigitas Jegelevičius</i> . Mėginimai rašyti Lietuvos šaulių sąjungos istoriją	99

APIE DISERTACIJŲ GYNIMĄ

VILNIAUS UNIVERSITETO ISTORIJOS FAKULTETE

<i>Ryšard Gaidis</i> . Bažnyčios istorija ar sovietologija?	102
<i>Paulius Manusadžianas</i> . Pakėlimas į daktaro stalo riterius, arba Kaip ir už ką Nerijus Šepetyš 2002 m. birželio 14 d. tapo humanitarinių mokslų daktaru	105
<i>Rimvydas Petrauskas</i> . Disertacija apie moters statusą viduramžių Lietuvoje	115

CONTENT

ARTICLES AND REPORTS

<i>Lirija Steponavičienė</i> . The Hostage in the Law of the Grand Duchy of Lithuania up to the First Lithuanian Statute (1529)	9
<i>Ryšard Gaidis</i> . The Question of Russian Nobility Existence from the Second Half of 19 th Century to the Beginning 20 th Century	22
<i>Vytautas Lesčius</i> . On Historiography of Flights for Independence and Creation of Lithuanian Army	34
<i>Virginija Jurėnienė</i> . Public Initiatives in the Process of Establishment of Lithuania University	52
<i>Vladislav B. Sotirović</i> . Shaping the Borderlands of the <i>Pax Sovietica Commonwealth</i> in Central and Southeastern Europe: the Communist Party Yugoslavia and the Soviet Union during the Second World War	65

BOOK SHELF

<i>Algirdas Jakubčionis</i> . Policy by the Works of Ministers of Foreign Affairs. Rec.: Леонид Млечин. МИД. Министры иностранных дел. Романтики и циники. Москва, 2001. 669 с.	83
<i>Arūnas Streikus</i> . Rec.: Roger D. Petersen. Resistance and Rebellion: Lessons from Eastern Europe. Cambridge University Press, 2001. 321 p.	89

SCIENTIFIC LIFE

<i>Rimvydas Petrauskas</i> . The Conference about the Medieval Society	97
<i>Sigitas Jegelevičius</i> . Some Attempts to Write the History of Lithuanian Rifles Union	99

ABOUT THE DEFENCE OF THESIS AT THE DEPARTMENT OF HISTORY IN VILNIUS UNIVERSITY

<i>Ryšard Gaidis</i> . Church History or Sovietology?	102
<i>Paulius Manusadžianas</i> . The Confering on the Knights of Doctoral Table or how and for what Nerijus Šepetys Became the PhD in Humanities on 14 th of June, 2002	105
<i>Rimvydas Petrauskas</i> . New Dissertation on Woman's status in the Medieval Lithuania ...	115

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ И СООБЩЕНИЯ

<i>Лирия Степонавичене</i> . Залог в праве Великого княжества Литовского до издания Первого Литовского Статуса (1529)	9
<i>Ришард Гайдис</i> . К вопросу о политической экзистенции Российского дворянства во второй половине XIX в.–начале XX в.	22
<i>Витаутас Лясчюс</i> . К вопросу историографии создания Войска Литовского и боев за Независимость	34
<i>Виргиния Юренене</i> . Инициатива общественности при создании Литовского университета	52
<i>Владислав Б. Сотирович</i> . Образование границ <i>Pax Sovietica</i> в Средней и Юго-Восточной Европе: Коммунистическая партия Югославия и Советский Союз в годы Второй мировой войны	65

НА КНИЖНОЙ ПОЛКЕ

<i>Альгирдас Якубенис</i> . Политика через призму министров иностранных дел. Рец.: <i>Леонид Млечин</i> . МИД. Министры иностранных дел. Романтики и циники. Москва, 2001. 669 с.	83
<i>Арунас Стрейкус</i> . Рец.: <i>Roger D. Petersen</i> . Resistance and Rebellion: Lessons from Eastern Europe. [Сопротивление и восстания: Уроки Восточной Европы]. Cambridge University Press, 2001. 321 с.	89

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

<i>Римвидас Пятраускас</i> . Конференция по вопросам средневекового общества	97
<i>Сигитас Егелявичюс</i> . Попытки составления истории Союза Стрелков Литвы ...	99

О ЗАЩИТЕ ДИССЕРТАЦИЙ НА ИСТОРИЧЕСКОМ ФАКУЛЬТЕТЕ ВИЛЬНЮССКОГО УНИВЕРСИТЕТА

<i>Ришард Гайдис</i> . История церкви или советология?	102
<i>Паулюс Манусаджиянас</i> . Возведение в рыцари докторского стола или как и за что Нериус Шепятис 14 июня 2002 г. стал доктором гуманитарных наук	105
<i>Римвидас Пятраускас</i> . Новая диссертация о статусе женщины в средневековой Литве	115